



Bijlage VSBO TKL

2025

tijdvak 1
donderdag 08 mei
07.30 - 10.00 uur

Nederlands

Tekstboekje

Tekst 1 Internationale Dag van het Spelen officieel erkend

1 Kralendijk – 11 juni 2024 is niet zo lang geleden officieel uitgeroepen tot de Internationale Dag van het Spelen. Die dag hebben wij dit jaar voor het eerst op het eiland gevierd. De afgelopen twee jaar is deze dag in samenwerking met Unicef op Bonaire, Sint Eustatius en Saba gevierd, maar toen was het nog geen echte officiële Internationale Dag van het Spelen.

2 Eén van de rechten die in het Kinderrechtenverdrag staat, is het belang van spelen en vrije tijd. Nu de dag officieel is erkend, wordt het belang van spelen opnieuw benadrukt. Unicef juicht dit toe, want het is voor de ontwikkeling van kinderen heel belangrijk dat ze kunnen spelen.

Kracht van spelen

3 Online of offline spelen vormt, volgens Unicef, een belangrijke basis voor de toekomst van kinderen. Ook blijkt uit een VN-onderzoek recent dat nog maar 1 op de 4 kinderen regelmatig buiten speelt. Het is daarom nog belangrijker dat er via de VN-dag meer aandacht komt voor spelen. Kinderen leren het beste door te spelen.

4 Het is goed voor onder andere hun intellectuele, sociale, emotionele en fysieke ontwikkeling. Door te spelen leren kinderen ook bijvoorbeeld contact met andere kinderen te leggen. Ze leren wat ze moeten doen als ze bij het spelen als leider optreden. Kinderen leren door spelen zich aan te passen en hun angsten te overwinnen.

Invloed en omgeving

5 De omgeving waarin kinderen opgroeien is belangrijk, omdat het van de omgeving afhangt of kinderen kunnen spelen. Het is voor kinderen gemakkelijker om buiten te spelen als er genoeg groen is in de omgeving. Ook als er speeltuinen zijn waar ze worden uitgedaagd of als er weinig verkeer in de buurt is, is dat fijn voor kinderen.

6 Het spelen op de computer kan nog veel leuker, eerlijker, veiliger en leerzaam worden gemaakt, zodat kinderen meer kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Unicef Nederland benadrukt dat volwassenen de taak hebben om ervoor te zorgen dat kinderen in hun omgeving meer kunnen spelen. Als volwassenen dit doen, dragen ze bij aan het welzijn van kinderen.

Tijd maken

- 7 Spelen is ook belangrijk voor de verbinding tussen ouder en kind. De maand juni staat bij Unicef in het teken van opvoeden en ouderschap. In deze maand wordt extra aandacht besteed aan de band tussen ouders en kinderen door het introduceren van het thema van dit jaar: 'De belofte van speels ouderschap'. Zo probeert Unicef bij ouders meer aandacht te krijgen voor het spelen met kinderen.
- 8 Door volle agenda's, niet genoeg geld en andere beperkingen, is het voor gezinnen soms een hele uitdaging om het spelen op de eerste plaats te zetten. Met de campagne '*Quality Time*' laat Unicef Nederland in een videoserie zien dat het om heel kleine dingen gaat als volwassenen samen met kinderen tijd doorbrengen.
- 9 Gezinnen op Bonaire, Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba laten in de serie zien wat zij in de praktijk meemaken en hoe belangrijk het voor ouders en kinderen is om met elkaar te spelen. Deze maand deelt Unicef via haar Facebookkanaal '*Unicef Dutch Caribbean*' nog meer inspirerende verhalen en wisselen ouders tips uit over ouderschap en spelen met kinderen.
- 10 Unicef Nederland heeft ook een programma voor het uitwisselen van ideeën, namelijk: het '*Child Friendly Cities*' programma. Dit jaar heeft Unicef Nederland voor de Internationale Dag van het Spelen koffers vol spelletjes gestuurd naar de BES-eilanden om de speeldag te vieren. Ook hebben scholen een tekenopdracht gekregen. De opdracht was dat kinderen op 11 juni 2024 hun favoriete speelmoment tekenden.
- 11 Vanaf nu staat 11 juni elk jaar in het teken van spelen. En zo worden de kinderrechten die in het VN Kinderrechtenverdrag staan, nog meer nageleefd. Het blijft belangrijk dat kinderen iedere dag opnieuw weer kunnen spelen.

Naar: Amigoe

Tekst 2 Driekwart ‘wilde’ dieren in de regio verdwenen

- 1 Bijna driekwart van de populaties wilde dieren is de afgelopen halve eeuw verdwenen, meldt het Wereld Natuur Fonds (WNF). Wereldwijd zijn de populaties van zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen tussen 1970 en 2020 gemiddeld met 73 procent afgenomen, volgens de NOS (Nederlandse Omroep Stichting). De grootste dalingen zijn waargenomen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, staat in het nieuwste Living Planet Report van de natuurorganisatie.
- 2 De grootste afname, gemiddeld 85 procent, was te zien bij vissen en amfibieën. Die hadden veel last van het verlies van leefgebied, en ook van obstakels zoals stuwen en dammen in rivieren. Verder worden tropische gebieden en zoetwatersoorten hard geraakt door grootschalige ontbossing, klimaatverandering, overbevissing, stroperij en vervuiling.
- 3 Directeur Jelle de Jong van de Nederlandse tak van het WNF stelt dat de komende paar jaren cruciaal zijn om verder natuurverlies te stoppen. “Het is nog niet te laat, maar de tijd tikt door, tijd die we niet meer terugkrijgen,” zegt hij. Leefgebieden als de Amazone, het Arctisch gebied en koraalriffen dreigen onomkeerbaar te veranderen. “De internationale gemeenschap moet daarom nu echt haar best gaan doen om de situatie aan te pakken.”
- 4 “De situatie in de Amazone is urgent en ook zeer actueel,” vult medeauteur Ravic Nijbroek van het WNF hem aan. “Dit jaar is het aantal natuurbranden al vroeg in het seizoen ongekend hoog. Het punt waarop het bos niet langer in staat is zijn belangrijke functies te vervullen kan sneller worden bereikt dan aanvankelijk gedacht als de vernietiging van het Amazonegebied in dit tempo doorgaat.”
- 5 Het rapport bevat wel een lichtpuntje: het aantal sneeuwluipaarden, Europese bizonen en berggorilla’s is gegroeid. “Die succesverhalen bieden hoop”, zegt De Jong. “Ze tonen aan dat de natuur buitengewoon krachtig is, mits we haar de kans geven om te herstellen. Maar het moet niet bij regionale successen blijven.”

Naar: Algemeen Dagblad

Tekst 3 Raadsel van bouw Egyptische piramiden deels opgelost



- 1 Wetenschappers denken het oeroude raadsel hoe de Egyptische piramiden zijn gebouwd te hebben opgehelderd. Een grote groep piramiden, waaronder de beroemde piramiden van Gizeh, lijkt gebouwd te zijn op plekken waar vroeger een aftakking van de rivier de Nijl liep.
- 2 Eén van de grootste raadsels rond de bouw van de piramiden is hoe de Egyptenaren zware stenen vanuit de steengroeves naar de bouwplaatsen wisten te vervoeren. Met de vondst van de vroegere riviertakken, lijkt het zo goed als zeker dat ze de blokken met schepen vervoerden naar de bouwplaatsen van de piramiden.
- 3 Toen de blokken eenmaal aankwamen bij de bouwplaats, stapelden de Egyptenaren deze naar alle waarschijnlijkheid op elkaar met behulp van eenvoudige katrollen en hefbomen. Ook werden er waarschijnlijk schuine verhogingen aangelegd, waar ze de stenen omhoog tilden.
- 4 Wetenschappers van de University of North Carolina Wilmington deden onderzoek naar de bouw van de piramiden in het gebied. Het gaat om het gebied tussen de Egyptische steden Lisht en Giza. “Tot nu toe was niemand zeker van de locatie, de vorm, de grootte of de nabijheid van deze megawaterweg,” zegt één van de betrokken onderzoekers volgens *BBC News*. Het onderzoek is gepubliceerd in *Nature*.
- 5 Om de vertakking in kaart te brengen, gebruikten de wetenschappers onder andere satellietbeelden en oude kaarten. Door het gebruik van radartechnologie kon het team de ondergrondse lagen in kaart brengen, waardoor ze de oude, verborgen rivier konden opsporen. Inmiddels ligt er een dikke laag zand en ook landbouwgrond over deze ontdekte rivier. De Ahramat-vertakking van de rivier is vernoemd naar het Arabische woord voor piramide. De 31 piramiden die aan het water liggen, zijn tussen 3700 en 4700 jaar geleden gebouwd.

- 6 Suzanne Onstine schreef mee aan de publicatie. Tegen *BBC News* zegt ze dat het lokaliseren van de riviertak helpt bij het verklaren van de bouw van piramiden in het gebied.
-

Naar: Amigoe

Tekst 4 Roemenië eist erkenning voor ‘gestolen’ blouse

- 1 Het Franse luxemerkt Louis Vuitton brengt een blouse uit die erg lijkt op oertraditioneel Roemeens borduurwerk. Dit is zeer tegen de zin van de Roemeense minister van Cultuur Mares: “Onze naai-
sters verdienen meer steun.”



- 2 In de nieuwste collectie van het luxemerkt Louis Vuitton zit een luchtige witte blouse met pofmouwen en zwart verticaal borduurwerk dat wel erg lijkt op het traditionele Roemeense borduurwerk. Dat is de Roemeense minister van Cultuur in het verkeerde keelgat geschoten. Ze riep het Franse modehuis op meer erkenning te geven aan haar landgenoten.

Unesco Werelderfgoed

- 3 Al sinds jaar en dag maken vrouwen in Roemenië met de hand dit type blouses met een pofmouw. Het kledingstuk staat bekend als ‘ie’ (uitgesproken als “ie-ee”). Elke regio in Roemenië heeft haar eigen traditionele patronen en kleurencombinaties voor het borduurwerk. “We vinden het raar als modemerken dit omschrijven als ‘blouse met pofmouwen en kant’ en de afkomst ervan niet”, zegt minister Mares. “Het is een Roemeense blouse. Vergelijk deze met de Japanse kimono. Sommige types van de ‘ie’ zijn al door Unesco erkend als werelderfgoed, maar deze specifieke blouse uit die regio heeft niet die wettelijke bescherming van Unesco.”
- 4 Mares is er absoluut niet op tegen dat Louis Vuitton een eigen ‘ie’ op de markt brengt. “Mode haalt altijd inspiratie uit de samenleving en we willen niemand aan de schandpaal nagelen”, zegt ze. Maar er is volgens haar een verschil tussen iets eren, en iets overnemen zonder een correcte vermelding. “Grote modehuizen en ontwerpers zouden kunnen samenwerken met de gemeenschappen die het ambacht in leven houden”, zegt

ze. “Er zijn niet zoveel vrouwen meer als vroeger die dit soort handwerk kunnen uitvoeren, misschien maar 5.000. Velen zijn al erg oud. Louis Vuitton zou bijvoorbeeld kunnen investeren in opleidingscentra.”

- 5 De Roemeense vrouwen die vandaag nog met de hand ‘ies’ maken voor de ‘*Blouse Roumaine*’, zijn er volgens Mares trots op dat hun werk zo in de kijker komt. “Ze vinden het fijn dat het ministerie voor hen opkomt.” Ook een populaire zangeres, Paula Seling, steunde de actie door zichzelf te fotograferen in die blouse met een Roemeens vlaggetje in de hand. De kwestie raakt de nationalistische gevoeligheid.
- 6 Of het exemplaar van Louis Vuitton met de hand gemaakt was, dan wel machinaal gestikt is, is niet bekend. “Misschien zijn de door machines gemaakte kopieën uit China en India wel bedreigender voor onze ambachtswomen”, zegt Mares. “Die kosten een fractie van de prijs, en dat maakt het moeilijker om nog een redelijk loon te verdienen met dit soort complex borduurwerk.”

Naar: De Standaard

Tekst 5 Campagne ‘Colors of the Caribbean’



- 1 Willemstad - Kooyman vestigt deze dagen de aandacht op lokale kunstenaars op vijf eilanden. Dat gaat gebeuren met de actie ‘*Colors of the Caribbean*’. Het is een multiculturele en kleurrijke campagne die alles viert wat onze gemeenschap verbindt. Hierbij wordt de nadruk gelegd op kunst, cultuur, unieke creaties en beleving van onze eilanden.

- 2 Vijf kunstenaars van Curaçao, Bonaire, Aruba, Sint Maarten en Barbados hebben ieder een muurschildering ontworpen die de *‘Colors of the Caribbean’* vertegenwoordigt en die levendige kleuren van hun eiland weerspiegelt. Kooyman steunt de visie van deze kunstenaars vanaf het canvas naar de muur. De gemeenschap zal een dosis van positivisme en creativiteit krijgen op plekken, zoals schoolgebouwen, sportvelden, auditoria, verzorgingstehuizen en meer. Ook worden de kunstenaars voorzien van verf en ander materiaal. Het moet gezegd worden: elke kunstenaar is er één!
- 3 Kooyman feliciteert de kunstenaars met hun muurschildering: dankzij hen is deze campagne daadwerkelijk indrukwekkend geworden. Voor Curaçao gaat het om Joan of Arts, voor Bonaire om Marea Arts, voor Aruba Paul Wong, voor Sint Maarten Zillah Duzon Hazel en voor Barbados Shane Eastwood. Het gaat stuk voor stuk om indrukwekkende en waardige kunstwerken.
- 4 Het doel van Kooyman is om de gemeenschap van de vijf eilanden te inspireren om kleur te brengen aan de hartenwensen. Kooyman is dé ideale partner voor het maken van een muurschildering, een meubelstuk of het bouwen van je eigen huis.
- 5 Op de illustratie is een prachtig kunstwerk van Joan of Arts te zien, genaamd *‘Cateoni’*. De kunstenaar is voor het ontwerp van de muurschildering geïnspireerd door het vertrek van haar kinderen die in het buitenland moesten gaan studeren. De muurschildering vertegenwoordigt een kus van dushi Curaçao, met het doel de jongeren die het eiland verlaten te laten weten dat we er voor hen zijn wanneer ze ons nodig hebben.
- 6 Kooyman nodigt Amigoe-lezers uit om dit kunstwerk te gaan bezichtigen bij SGO¹ Goslinga in Otrobanda.
-

Naar: Amigoe

¹ SGO = Scholengemeenschap Otrobanda

Tekst 6 Vacature: 'future coach'



Word jij één van onze 'Future Coaches'?

Half mei volgend jaar is AFC² Ajax op Curaçao om de opleiding tot 'Future Goals Coach' te verzorgen. Als coach verzorg je met deze (bij)baan ook het 'Future Goals Program' voor de groepen 6 van de basisscholen op het eiland. Het programma gebruikt de kracht en het plezier van voetbal om kinderen 'life skills' en het belang van goed omgaan met hun leefomgeving aan te leren.

Interesse? Voor de volledige vacaturetekst kun je onze site bezoeken. Aanmelden kan tot 27 maart door een mail te sturen naar info@futuregoals.com met je CV en motivatiebrief.

Vereisten:

- affiniteit met het geven van (sport)lessen
- woonachtig op Curaçao
- minimaal 4 uur per week beschikbaar
- talen: Nederlands & Papiamentu

'Future Goals' is een initiatief van AFC Ajax en Sandals Resorts. Wil je meer weten over het programma?

Kijk op <https://futuregoals.com/en/about>.

Naar: futuregoals.com

² Amsterdamsche Football Club